

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Beelden-Dienst Ende Vasten Met Haere Ceremonien Soo
Sy Ghebryckt Worden Vande H. Roomsche Kercke
Bevestigt Met De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. jaeren**

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, 1664

Het II. Capittel. Wordt voorghestelt het verschil datter is tusschen een
enckel Beeldt, eende een Afgodisch-Beeldt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71387)

vande Beelden, ende Beelden-dienst. 7

Planeten, andere de Elementen, andere de Cortse, den Ouderdom, den Peys, &c.

Van dese allegaer seght den H. Apostel Paulus Rom. Cap. I. v. 21. 25. Daer sy Godt hadden ghekent, sy en hebben hem als Godt niet verheerlijckt, oft gedanckt, maer zijn verydelt gheworden in hare ghedachten, ende haer onverstandigh herte is verduystert geworden, s'hebben het schepsel liever ghezeert, ende ghedient als den Schepper, die te pryfen is inder eeuwigheydt. Amen.

HET II. CAPITTEL.

Wordt voorghestelt het verschil datter is tusschen een enckel Beeldt, eende een Afgodisch-Beeldt.

Wat een Af-godisch-beeldt is / sal ick trecken nupt de woorden vanden H. Apostel Paulus, 1. Corinth c. 8. v. 4. daer hy seyd / dat / een Afgodt niets is inde wereldt : wederom 1. Corinth c. 10. v. 19. Wat seghiek dan dat eenen Afgodt yet is? Gheenings niet / ten is niet met allen ; want al-hoe-wel (ghelyck den Dordrechtschen Bybel wel bemerckt Num. 8.) het gout, silver, steenen, Sonne, Mane, af ghestorven menschen, boose gheesten, en dierghelycke, die de Heydenen voor goden hielden, metter daet pet waren / soo is't nochrang / dat het maer ydele phantastien waren / ende haer eyghene versieringhen, booz soo veel als sy dierghelycke schepselen hielden voor Goden.

Hier op past seer wel 'tghene den H. Augustinus a seght Lib. de vera Innoc. cap. 213. Soo zyn de ghene, die Afgoden dienen, ghelyck die, de welcke ydele dingen sien in haren slaep, ten zyn niet anders als droomen / ydele verbeeldinghen / ende eyghene versieringen.

Den H. Hieronymus, in Cap. 13. Zachar. vergheelijckt se by de ketteren: Ghelyck de verkeerde leerinche der ketteren, al wat sy versiert, verkeert in eenen

Sic sunt qui colunt idola. quomodo qui in somni vident vana;

b Sicut idola
fiunt manu
artificis, ita
haereticorum
perversa do-
ctrina, quod-
cumque si-
molaverit,
vertit in ido-
lum.

Afgodt, alsoo worden de Afgoden ghemaect door de handt des constenaers *b*. Over sulckx ghelyck de leer- ringhen der ketteren/niet anders en zyn als yde- le / ende eyghene versterkinghen / soo zyn oock de Af-goden.

Is eenen Af godt niets in de wereltd, ghelyck Paulus sepd: is het niet anders als eenen droom; ghelyck Augustinus sepd: is het niet anders als eene versie- ringhe; ghelyck Hieronymus sepd: Ergo soo en is een Afgodisch-beeldt, niet anders als eene verbeel- dinghe van eenen Piet / van eene menschelycke phantasia/ende versterkinghe.

Ter Contrarien/Een Beeldt, is een af-setsel / oft herbeldinghe van eene sake die metter daet is / oft van eene sake die waerachtigh is.

Alsoo seght den H. Basilius *Lib. de Spiritu S. cap. 18. p. 180*, dat de eere / de welke ghegheven wordt aen het Beeldt / siet op het hoorbeeldt / oft op de sake self / de welke door het Beeldt uyt-ghedrukt / oft afghemaelt is.

Alsoo seght mede den H. Joannes Chrysostomus *Serm. in Parab. de Semine*: Weet ghy niet dat, die iniurie doet aen het beelt vanden Keyser, oock iniurie doet aen den Keyser selve, als wesende het voorbeeldt? *c*

Dit verskil datter is / tusschen een enckel Beeldt, ende een Afgodisch-beeldt, hebben eertijts oock wel ghesien Origenes, ende Theodoretus, waer van den eersten *Hom. 8. in Exod. sept*, 'Tis een ander dinghen, een Afgodisch-beeldt te maken, ende een ander ist, een Beeldt te maecken. *d* Den tweeden / *q. 38. in cap. 20. Exod.* Een Afgodisch-beeldt en bestaet in gheender manieren; maer een *e* Beeldt, is het beelt, ende ghelijckenisse van yet.

'Tis waer dat oock eene verbeeldinghe / ofte af-setsel van eenighe sake die metter daet is in de wereltd / (als by exempel / vande Sonne / Maene / Elementen / af ghestorven menschen / &c.) wel kan wesen een Afgodisch-beeldt / te weten / niet vooz soo veel als het de Sonne / Maene / &c. verbeeldt / maer vooz soo veel als het die schepselen verbeelt als Boden / oft / vooz soo veel als het voozghestelt wordt /

e Non novi-
sti quod is
qui injuriã
afficit impe-
ratoriam
imaginem, in
Imperatorem
iplum velut
exemplar
imaginis, in-
jurius est?

d Aliud est
idolum face-
re, aliud si-
militudinẽ.

e idolum nul-
lo modo sub-
sistit. Simi-
litudõ vero,
est alicujus
imago, & si-
militudo.

Vande Beelden, ende Beelden-dienst. 9
wordt/ als hebbende Goddelijcke kracht / oft in
sich besluptende eenighe Goddelijckheyt; Doch dit
blijft ebentwel/ dat het/ alsoo ghenomen wesende/
eene verbeeldinghe is van eene sake die metter
daet niet en is/ aenghesien dat noch Sonne/ noch
Maene/ noch eenigh schepsel en kan Godt wesen/
ende metter daet niet en is: In dier boegen mach-
men segghen dat alle afgodische Beelden / Beel-
den zijn/ maer ter contrarien / alle Beelden / en
zijn gheene afgodische Beelden.

HET III. CAPITTEL.

Wort bethoont het verschil datter is tus-
schen d'eene eere, ende de andere, met
de welcke men jet kan achtervolghen.

Ghelijck het boozwerpsel/ oft ooghmerck van
de liefde/ is de goetheydt, oft schoonheydt, alsoo
is het boozwozpsel / oft oogh-merck van de Eer-
biedinghe/ de uytneumentheydt, oft weerdig. eydt, van
eenighe sake/ boven de andere; Ende ghelijck den
mensch uptter nature ghedzeven wordt om te be-
minnen al dat goetd/ oft schoon is/ alsoo wordt hy
oock natuerlijck aenghestiert om te eeren / ende
te achten al wat besondere weerdigheyt / ende
uytneumentheydt heeft.

Dozder/ ghelijck daer verscheyden soozten van
liefde zijn / ter oorzake van verscheyden goetdhe-
den / oft schoonheden / alsoo zijn daer oock ver-
scheiden soozten van eerbiedinghen / ter oorzake
van verscheyden weerdigheden / oft uytneument-
heden. Draecht ghy my hoe veelderley weerdig-
heden daer zijn: Ick antwoorde in't ghemeyn/ dat
sy zijn tweederley/ te weten/ eene weerdigheyt die
natuerlijck is/ ende eene die boven natuerlijck is;
alsoo is oock de Eere / oft eerbiedinghe tweeder-
ley/ Natuerlijck, ende Boven-natuerlijck: Indien ick
dan sedt eere ter oorzake van eenighe natuerlijc-